

Sygn. akt I C 344/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Bartoszycach I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: SSR Ewa Kurasz

Protokolant: staż. Sylwia Gera

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 26 kwietnia 2017 roku w Bartoszycach

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.

przeciwko A. E.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 344/17

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. E. kwoty 2.523,89 złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powódki podał, że pozwana przez podpisanie weksla dnia 08 października 2015 roku zobowiązała się do zapłaty w dniu 14 lutego 2017 roku kwoty wskazanej w wekslu w wysokości 2.523,89 złotych. Pismem z dnia 15 stycznia 2017 roku powód wezwał pozwaną do dobrowolnego spełnienia świadczenia, co nie nastąpiło.

W piśmie z dnia 10 kwietnia 2017 roku pełnomocnik powoda wskazał, że ponieważ dochodzi roszczenia z weksla nie ma obowiązku wskazywać treści stosunku podstawowego, który weksel zabezpiecza. Nie ma też obowiązku dołączać umowy ani deklaracji wekslowej, gdyż weksel jest zobowiązaniem abstrakcyjnym, a posiadacz weksla nie musi dowodzić istnienia wierzytelności w stosunku podstawowym (pozew k. 2-4, pismo k. 20).

Pozwana A. E. nie złożyła odpowiedzi na pozew i prawidłowo zawiadomiona nie stawiła się na rozprawę, nie żądała przeprowadzenia rozprawy w swojej nieobecności ani nie składała wyjaśnień ustnie lub na piśmie w toku sprawy.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 08 października 2015 roku w B. pozwana A. E. wystawiła weksel własny in blanco, inkorporujący zobowiązanie do zapłaty na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.. Jako miejsce płatności weksla wskazano B. i opatrzono go klauzulą „nie na zlecenie”. Weksel został podpisany czytelnie nazwiskiem przez wystawcę.

(dowód: weksel złożony w depozycie Sądu Rejonowego w Bartoszycach – odpis k. 22)

Pismem z dnia 15 stycznia 2017 roku powód wypowiedział pozwaną umowę pożyczki i wezwał ją do zapłaty łącznej kwoty zadłużenia z tytułu pożyczki – 2.523,89 złotych, w terminie 30 dni oraz poinformował o wypełnieniu weksła in blanco. Na kwotę zadłużenia zgodnie z treścią tego pisma miały się składać kwota niespłaconej pożyczki 1.984,20 złotych, kwoty obliczone na podstawie pkt (...) umowy odpowiednio w wysokości 20,05 złotych, 396,84 złotych i 105 złotych, a także odsetki w wysokości 17,80 złotych.

Weksel został wypełniony na kwotę 2.523,89 złotych i opatrzony datą płatności 14 lutego 2017 roku.

(dowód: weksel złożony w depozycie Sądu Rejonowego w Bartoszycach – odpis k. 22,

twierdzenia powoda uznane za prawdziwe na podstawie art. 339 § 2 k.p.c. – kserokopia k. 5)

Sąd zważył, co następuje:

Pozwana nie zajęła w niniejszej sprawie żadnego stanowiska i nie stawiała się na rozprawie w sądzie. W związku z tym, w myśl art. 339 § 1 k.p.c., Sąd wydał wyrok zaoczny. Zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Stan faktyczny w sprawie ustalono więc w oparciu o przedłożone przez powoda dowód z dokumentu w postaci weksła (odpis k. 22). Na podstawie art. 339 § 2 k.p.c. przyjęto też za zgodne z rzeczywistością sporządzenie pisma, którego kserokopię dołączono do pozwu (k. 5).

Powództwo wniesione w sprawie nie było zasadne.

Zgodnie z art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 160) weksel własny zawiera: nazwę "weksel" w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono, przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej, oznaczenie terminu płatności, oznaczenie miejsca płatności, oznaczenie osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana, oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksłu i podpis wystawcy weksłu.

Weksel własny, podobnie jak weksel trasowany (art. 103 w zw. z art. 10 prawa wekslowego), może zostać wystawiony jako tak zwany weksel in blanco, który w literaturze definiowany jest między innymi jako niecałkowicie wypełniony dokument wekslowy, podpisany przez wystawcę z zamiarem zobowiązania się wekslowo, mogący po wypełnieniu stać się wekslem zupełnym.

Weksle własne in blanco są w praktyce często stosowanym sposobem zabezpieczenia roszczeń. Taka forma zabezpieczenia roszczeń jest również dopuszczalna umowach o kredyt konsumencki. Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 1528 ze zm.) weksel lub czek konsumenta wręczony kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę „nie na zlecenie” lub inną równoznaczną. W razie przeniesienia posiadania weksła zabezpieczającego umowę o kredyt konsumencki przez kredytodawcę na inną osobę, nawet wbrew jego woli, odpowiada on za wynikłą stąd dla konsumenta szkodę (art. 41 ust. 2 i 3 u.k.k.).

Ratio legis powyższej regulacji odnośnie opatrzenia weksła in blanco stosowanego w umowach o kredyt konsumencki klauzulą „nie na zlecenie” lub klauzulą równoznaczną jest fakt, iż w przypadku oparcia roszczenia pozwu przeciwko pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę o stosunek wekslowy w wyniku wypełnienia weksła gwarancyjnego, istnieje dla pożyczkodawcy możliwość podniesienia zarzutu nieprawidłowego wypełnienia weksła i w istocie przeniesienia sporu o roszczenie z weksła na grunt stosunku podstawowego, którego weksel in blanco był zabezpieczeniem. Zgodnie z art. 10 prawa wekslowego jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym

porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Możliwość podniesienia przez pozwanego w stosunku do roszczenia opartego o wypełniony weksel gwarancyjny in blanco zarzutów ze stosunku podstawowego w stosunku do drugiej strony stosunku podstawowego jest ugruntowana i utrwalona w orzecznictwie oraz doktrynie. Przykładowo w wyroku z dnia 9 grudnia 2004 roku (II CK 170/04) Sąd Najwyższy stwierdził, iż w następstwie wypełnienia weksla in blanco zgodnie z porozumieniem co do jego uzupełnienia powstaje zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu in blanco (wręczającej ten weksel) o treści określonej w tekście powstałym na skutek wypełnienia. Odbiorca weksla in blanco uzyskuje zatem z mocy porozumienia co do jego uzupełnienia uprawnienie do spowodowania powstania - przez swe, podejmowane we własnym imieniu działanie - zobowiązania wekslowego osoby, która złożyła podpis na wekslu in blanco. Działanie to ma charakter jednostronnej czynności prawnej. Wynikająca z porozumienia osoby wręczającej weksel in blanco i jego odbiorcy ścisła więź pomiędzy zobowiązaniem wekslowym a zobowiązaniem, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność, przejawia się w tym, że wierzyciel nie może z mocy weksla uzyskać w zasadzie więcej praw niż przysługuje mu w ramach stosunku, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność, a spełnienie jednego z tych zobowiązań powoduje wygaśnięcie także drugiego. Dłużnik wekslowy ma możliwość podnoszenia zarzutu wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem. Nie oznacza to, że w razie wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem osoba, która wręczyła weksel in blanco, nie jest w ogóle zobowiązana wekslowo. Przyjąć należy, że w takiej sytuacji odpowiedzialność wekslowa dłużnika istnieje w takich granicach, w jakich odpowiadałby w razie prawidłowego wypełnienia weksla. Mamy tu do czynienia z zarzutem w ścisłym tego słowa znaczeniu.

Podobnie w wyroku z dnia 03 sierpnia 2006 roku (IV CSK 101/06) Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu nakazowym po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty dopuszczalne jest powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną, wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel. W nowszym orzecznictwie kontynuacją tej linii orzeczniczej jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2016 roku (V CSK 519/15), zgodnie z którym art. 10 prawa wekslowego nie podważa abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego, a jedynie osłabia odpowiedzialność dłużnika wekslowego przez umożliwienie mu odwołania się do stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla i remitenta. Pozwany będący wystawcą weksla in blanco może bez żadnych ograniczeń podnosić zarzuty uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wobec takiego powoda, który jest bezpośrednim odbiorcą weksla in blanco.

Sąd orzekający w sprawie przychylił się również do poglądu reprezentowanego w doktrynie i orzecznictwie, a będącego konsekwencją powyższych rozważań, że dla przyjęcia ważności i istnienia zobowiązania wekslowego z weksla in blanco, trzeba przyjąć obowiązek istnienia ważnego zobowiązania podstawowego (patrz przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 roku, sygn. akt II CSK 296/10 oraz z dnia 26 września 2013 roku, II CSK 719/12).

Z kolei w wyroku z dnia 9 września 2004 roku (II CK 499/03) Sąd Najwyższy stwierdził, że okoliczność, iż roszczenie wekslowe nie uległo przedawnieniu, nie zwalnia sądu od rozważenia, czy weksel został uzupełniony zgodnie z umową, w szczególności, czy w chwili jego uzupełnienia istniało nieprzedawnione roszczenie. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że niezgodne z zasadami zawartymi w deklaracji wekslowej wypełnienie weksla in blanco może uzasadniać zarzuty dłużnika prowadzące do uwolnienia się od odpowiedzialności wekslowej (np. w wypadku, gdy wypełniający w ogóle nie był do tego uprawniony lub gdy do wypełnienia weksla doszło wtedy, gdy prawo to już nie istniało) albo prowadzące do ograniczenia odpowiedzialności tylko do takich granic, w jakich istniałoby w razie wypełnienia prawidłowego.

Reasumując należy wskazać, że aby skutecznie dochodzić roszczenia z weksla będącego pierwotnie wekslem in blanco stanowiącym zabezpieczenie innych roszczeń między stronami, konieczne jest nie tylko przedstawienie tego weksla, ale również wykazanie, że między stronami istniało porozumienie, zwane potocznie deklaracją (umową) wekslową, upoważniające stronę otrzymującą weksel do jego wypełnienia i określające warunki dokonania tej czynności. Innymi słowy, aby powstało skuteczne zobowiązanie strony stosunku podstawowego z weksla in blanco między stronami tego stosunku, musi on zostać wypełniony zgodnie z istniejącą deklaracją wekslową. Warunkiem koniecznym

skutecznego dochodzenia praw z wypełnionego weksla in blanco przez stronę stosunku podstawowego jest więc nie tylko przedłożenie wypełnionego weksla, ale również deklaracji wekslowej (umowy wekslowej), a jeśli nie została ona zawarta w formie pisemnej, wykazanie jej istnienia i treści innymi środkami dowodowymi. Podstawę faktyczną takiego roszczenia stanowi bowiem nie tylko sam weksel, ale również jego wypełnienie zgodnie z zawartą między stronami deklaracją wekslową.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ponadto, zgodnie z art. 232 zd. 1 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Co do zasady oznacza to, że powód winien wskazać podstawę faktyczną powództwa obejmującą wszystkie okoliczności istotne dla rozpoznania jego żądania i przedłożyć dowody na okoliczność przytoczonych faktów w zakresie przysługiwania mu roszczenia dochodzonego pozwem, a pozwany winien wskazać podstawę faktyczną i przedłożyć dowody na okoliczność istnienia faktów niweczających roszczenia strony powodowej (tak Sąd Najwyższy między innymi w wyrokach z 14 lutego 2002 roku, V CKN 745/00 i 20 grudnia 2006 roku, IV CSK 299/06).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że powód oparł roszczenie w sprawie o weksel. Z treści pisma z dnia 15 stycznia 2017 roku, którego kserokopia została dołączona do pozwu wynika, że weksel ten był pierwotnie wekslem in blanco stanowiącym zabezpieczenie łączącej strony umowy kredytu konsumenckiego. W związku z tym zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 27 marca 2017 roku zobowiązano pełnomocnika powoda do nadesłania oryginału lub odpisu deklaracji wekslowej oraz wskazanie okoliczności uzasadniających wypełnienie weksla zgodnie z zawartą umową, w terminie tygodniowym, pod rygorem zwrotu spóźnionego pisma procesowego i pominięcia spóźnionych twierdzeń, zarzutów i dowodów (k. 15, 16). Pismo doręczono pełnomocnikowi powoda dnia 04 kwietnia 2017 roku (k. 19). W odpowiedzi na powyższe pełnomocnik powoda wniósł pismo procesowe z dnia 10 kwietnia 2017 roku, w którym argumentował, że z uwagi na oparcie treści pozwu na wekslu, nie ma obowiązku udowodnienia i treści stosunku podstawowego ani przedstawiania deklaracji wekslowej (k. 20). Do dnia rozprawy pełnomocnik powoda nie nadesłał też żądanego dokumentu, nie stawił się też na terminie rozprawy i nie złożył wyjaśnień w tej kwestii.

W ocenie Sądu w świetle przytoczonych wyżej poglądów prawnych, które podziela Sąd orzekający w sprawie, z argumentacją pełnomocnika powoda nie można się zgodzić. Aby udowodnić skuteczne powstanie zobowiązania wekslowego z weksla in blanco, jako strona stosunku podstawowego, winien on przedstawić deklarację wekslową i wskazać na okoliczności decydujące o jego wypełnieniu zgodnie z zawartą deklaracją. Abstrakcyjność zobowiązania z weksla in blanco między stronami stosunku podstawowego ma bowiem osłabiony charakter i uwzględnia funkcję tego weksla jako formy zabezpieczenia roszczenia ze stosunku podstawowego. Konsekwencje z tego płynące winny być przy tym przestrzegane szczególnie, gdy stroną stosunku podstawowego dającą zabezpieczenie jest konsument.

Wobec powyższego, na podstawie art. 6 k.c. w zw. art. 101 w zw. z art. 10 prawa wekslowego, powództwo wniesione w sprawie uległo oddaleniu.

Ponieważ pozwana sprawę wygrała, lecz z uwagi na brak czynnego udziału w procesie nie poniosła kosztów z nim związanych, Sąd nie zamieścił orzeczenia co do kosztów procesu w treści wyroku (art. 98 § 1 k.p.c.).